

บทคัดย่อ

บ้านถ้ำผิงเป็นชื่อของหมู่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลต้นขวน อำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขา ประชาชนมีอาชีพหลักทางการเกษตร ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ที่ผ่านมาจึงมีปัญหาคาการบุกรุกทำลายป่าไม้เพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตรอย่างรุนแรง ผู้นำชุมชนและกลุ่มประชาชนที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ จึงใช้ความโดดเด่นและความหลากหลายของธรรมชาติที่มีอยู่ในชุมชน จัดทำโครงการนำร่องด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขึ้น ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2544 โดยคาดหวังว่าการท่องเที่ยวจะเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาเศรษฐกิจ กระจายรายได้ให้กับชุมชน และเป็นสื่อกลางที่ให้กลุ่มเยาวชนเกิดสำนึกรักบ้านเกิด และจากความมุ่งมั่นของผู้นำชุมชน ความเข้มแข็งของชุมชน และการสนับสนุนด้วยดีจากหน่วยงานภายนอกหลายฝ่าย จึงทำให้การท่องเที่ยวบ้านถ้ำผิงดำเนินการได้ ตามลำดับ

โครงการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนซึ่งคณะผู้วิจัยได้รับทุนสนับสนุนในปีงบประมาณ 2546 – 2547 มีวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านการจัดการท่องเที่ยวของบ้านถ้ำผิง โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการให้บริการทางการท่องเที่ยวของชุมชนในทุก ๆ ด้าน การวิจัยยังมีวัตถุประสงค์ในการสร้างการเรียนรู้ให้แก่ชุมชน ระเบียบวิธีวิจัยจึงเน้นการมีส่วนร่วม โดยให้กรรมการกลุ่มท่องเที่ยวและสมาชิกเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทุกขั้นตอน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวทำให้ชุมชนได้ระบบและตัวชี้วัดมาตรฐานการให้บริการทางการท่องเที่ยวของชุมชนที่ผ่านความเห็นชอบของสมาชิกกลุ่ม และจัดทำเป็นคู่มือประกอบการปฏิบัติงานของสมาชิกทุกคน

การปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่กำหนด ทำให้นักท่องเที่ยวทุกคนมีความพึงพอใจในบริการและการจัดการการท่องเที่ยวของบ้านถ้ำผิง โดยมีคะแนนความพึงพอใจในระดับมากที่สุดร้อยละ 54.46 และระดับมากร้อยละ 39.80 มีความพึงพอใจระดับปานกลางเพียงร้อยละ 5.74 โดยไม่ปรากฏความเห็นที่ไม่พึงพอใจหรือพึงพอใจน้อย

นอกจากความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจะมีในระดับสูงแล้ว ในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังบ้านถ้ำผิงเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เกิดผลดีแก่ชุมชนหลายประการ โดยเฉพาะการทำให้วัตถุประสงค์ของชุมชนในการจัดทำโครงการท่องเที่ยว 3 ประการ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี และการมีส่วนร่วมในโครงการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยว ยังก่อให้เกิดพลังในการพัฒนาคนในชุมชนอย่างกว้างขวาง มีการเรียนรู้ เพิ่มทุนทางปัญญาและทุนทางสังคม สามารถขยายความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติได้เป็นอย่างมาก จึงทำให้บ้านถ้ำผิงได้รับรางวัลต่าง ๆ หลายรางวัล โดยรางวัลที่ชุมชนภูมิใจมากที่สุดคือรางวัลลูกโลกสีเขียว และการเสด็จเยือนบ้านถ้ำผิงของสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยไม่ได้แจ้งล่วงหน้า เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2547

Abstract

Ban Thumpueng is a small village in Tambon Tonyuan, Panom District, Suratthani Province. Most of the area around the village is used for rubber and fruit plantations with three mountain forests of about 300 rais each preserved as community forest. Each year the village leader and people who take care of these forests are seriously confronted with forest destruction as many people want to gain more land to expand their plantation. The Thumpueng Eco – Tourism Project was set up by the village leader and his team hoping that community tourism can be a mean to stop forest destruction, make local people gain more income, and motivate the youngsters to feel proud of their homeland. With high effort of village leader and his team and strong support from outsiders, Ban Thumpueng Eco – tourism Project can start and grow firmly.

The research to set up community tourism service standard was funded in 2003 – 2004, by the Board of Higher Education, Ministry of Education. The research aimed to strenghten tourism management and raise community services in every aspect. It also wanted to empower local people, so participatory action research technique was strongly applied in each step of the research. The participants brainstormed, discussed, set up indicators and systems of good services, and finally got community good services standard, but the most important issue was that they practiced under the standard they made themselves.

By this method of practice, it was found that 54.46 % of the tourist visited Ban Thumpueng in 2004 feel extremely satisfied with the services they got, 39.80 % feel highly satisfied and 5.74 % satisfy, while no tourist felt unsatisfied or got little satisfaction.

Besides receiving high satisfaction from tourists, the village gained a large number of tourists each month. It meant that the village leader and his team achieved

their goals. No more forest destruction whilst many kinds of wild animals, appeared in the forest. The community got more income, local fruits and vegetables can be purchased at a better price, and the youngsters participated in tourism activities and felt proud of their homeland. In addition, the local people are empowered widely, the community social capitals have increased as well as the community spirit and wisdom. In the past two years, Ban Thumpueng got many awards, but their proudest one is “ The Green Global Award”, the National Award by PTT (Petroleum Organization of Thailand), given to the community or organization for their excellent performance in natural resource preservation. The most precious reward came from the unscheduled visiting of Her Royal Highness Princess Galayanivadhana Krom Luang Naradhiwas Rajanagarindra on 8th of April 2004.